

Frekleiki uttan sín líka at hervaldini meta Føroyar sum lim í NATO

Í roðu síni í Mjorkadali annan hvítusunnudag visti Bergur P. Dam á, at alt verður vent á høvdið: — Svart verður gjort til hvítt. Tey, sum krevja lógligu samtyktir Løgtingsins verða settar í verk, verða skird landssvíkjarar av teimum, sum vilja hava ólógligu hersetingina at halda fram!

Mr. NATO!

It should not be necessary to tell you, that you are NOT welcome in this country. That we never have invited you to come here, and that we want you to leave our country. I am sure you have somebody, who is able to translate our speeches, so I will go on in Faroese.

Segði Bergur Dam í innanganginum í roðu síni í Mjorkadali, áðrenn friðargongangin fór til gongu til Havnar. Røðan var so ljóðandi:

— Ja, tað er veruliga óneyðugt at tosa enskt/-amerikanskt fyrri at jassarnir har inni skulu skilja okkum. Teir hava jú sagt frá, at teir fylgja við í tí, sum hendir í Føroyum — ansa eftir 5. kolonnu-virksemi — so teir hava fólk at umseta fyrri seg.

Men tað tykist tó at vera neyðugt at halda fram við at fortelja teimum, hvat vit halda um teirra »verju« av okkum. Hvat vit halda um teirra innliman av hesum landi í teirra hernaðarfelagskap. Hvat vit halda um at vera ein finna í teirra krigsfyrirreikingartalvi.

Løgtingssamtyktirnar eru greiðar nokk. Líka frá 1940 hefur tað verið almenna stóðan hjá hesum landi, at Føroyar skulu haldast uttan fyrri allar hernaðarsamgongur og alt stríð ímillum lond.

Frekleiki uttan sín líka

Og tað má tí sigast at vera ein frekleiki uttan líka, tá útlendsku stjórnar- og hervaldini láta sum onki og framhaldandi meta Føroyar sum lim í NATO, ein lim, ið bara skal halda kjaft og hýsa hernaðarstöðum — hernaðarstöðum, sum eru partur av eini álópsætlan og eru uppløgd álópsmál.

Tó, hetta er ein framferð, ið er so eyðkend imperialistisk, at øll átt at roknað við henni.

Men ongin eigur at

kenna seg trygg, bert tí Løgtingið ger eina samtykt — eina samtykt sum hjá fleiri tiverri er heldur lunkað. Hetta mál er jú stak »óbehagligt« hjá lögtingsmonnum at róta í. Teir risikera at útstilla sína egnu ómegd. At bliva offur fyrri eyðmýkjandi arrogansini hjá hersetingarvaldinum.

Tí er neyðugt at almenningurin áhaldandi er á varðhaldi. At vit ongantíð lata politisku umboðini fáa høvi at »gloyma« at her er nakað, sum biðar eftir at verða framt í verki.

Bert eitt áhaldandi fólksligt trýst kann minna Løgtingið á at fara undir hetta arbeiði við tí neyðuga álvarseminum og teirri neyðugu styrkini.

Tað er jú tað friðarýnski — tað friðarkrav — sum altíð hefur búið í føroyska fólkinum, ið speglast í teimum Løgtingssamtyktum vit í dag krevja settar í verk.

Vit hava rættin á okkara síðu. Hernaðarútbýggingin er framt á ólógligari grund.

Og teimum sum hava tann frekleika at siga, at Føroyar skulu blanda seg uttan um okkara egnu viðurskipti í hernaðarmálum mugu vit seta spurningin, ið hvørjum rætti tey kunnu noyða og kúga okkum uppí ein krigsfelagsskap. Við hvørjum rætti tey skulu gera okkum til ómyndugar fylgisneytar hjá eini samgongu, hvørs leiðandi limur er so dálkaður av blóði frá hundraðtúsundtals sívilum, sum bert ynskja og ynskja færslu og sjálvsavgerðarrætt.

Danska stjórnin fremur brot á internationalar avtalur

Tá danska stjórnin sigur, at Føroyar ongan lógligan rætt hava at avgera, hvørt vit skulu vera limir í NATO, við tí, sum harav fylgir, lýgur danska stjórnin. Danska stjórnin

Bergur P. Dam heldur roðu í Mjorkadali

hefur fólkarætsliga bundið seg til at ganga føroysku ynskjunum á móti. So seint sum í 1975 undirskrivaði danska stjórnin Helsinki-skjølina og bant seg harvið at ganga kravnum hjá einum fólkaeirluta í einum landi á móti. Og ongin kann nokta at Føroyar eru eitt serstakt land.

So tá danska stjórnin framvegis letur sum onki — og bert heldur á við síni hástóru noktan, fremur hon groft brot á internationalar avtalur — fremur hon groft brot á fólkarættin.

Tað er eyðsæð, at danska stjórnin er greið yvir, at føroyski NATO-limaskapurin og herstöðirnar í Føroyum eru fólkarætsliga ólóglig fyrbrigdi. Og ikki minst í hesum tíðum, tá friðarýnskan um allan heim gongur fram og noyðir stjórnirnar at víkja frá krigsleiðini og í staðin venda sær til friðarleiðina — til ta leiðina har samráðing og álít eru grundarsteinarnir í samveruni millum londini, ikki minst nú er framhaldandi føroyska kravið nakað, sum kemur illa við. Danska stjórnin veit, at tað ikki í longdini ber til at nokta at seta lögtingssamtyktirnar í verk.

Krigsgreidingarnir økja fólkahatur og ósing

Tí verður av øllum alvi roynt at kveikja liv í aftur eitt av gomlu skrimslum

Hóast óveður voru eini 80 fólk savnað í Mjorkadali annan hvítusunnudag. Her siggja vit ein part, áðrenn jarid varð til gongu

krigsgreidinganna — kalda kriggið. Og tað í ein mun, so tað skal eydnast at vekja fólkahatur og ósing, sum skulu føra við sær, at Føroyar fráfalla kravnum um hervald av landinum, neutralitet og atomvápnafrið umveldi.

Og tiverri má ásanast at NATO og krigshugsanin hefur næstráfólk í Føroyum. Næstráfólk, sum glaðbeint fara til verka fyrri at skerja veingirnar á friðarýrsluni. Onkur av hesum næstráfólku hefur goðar møguleikar at fletta fingrar við útlendsku valdini.

Hesar kreftir kunnu kanska so mikið lættari fremja teirra skýmaspæl, tí so nógv friðarfólk halda heilagu grovina vera væl varda. Vit halda ofta, at í Føroyum stendur væl til, tí vit hava jú Løgtings-samtyktirnar.

Men júst tí er vandi fyrri at friðarýrslan kann bliva tikin á bóli.

Tað hevur fyrr eydnast at neyðtaka heil fólkslæg við ógligum ósingarorðum, við at mála figgindamyndir og bera tær fram aftur og aftur. Við at skýra onnur fólkslæg barbarar og undirmenniskju.

Og tað eru eisini í Føroyum í dag kreftir, sum royna at sáa fólkahatur fyrri at slætta sjógvn fyrri framhaldandi og øktum føroysku tilknýti at krigsfyrirreikingini.

Hesar royndir verða gjørdar á mongum økjum: Pressan fyllir okkum við ræðslusøgum. Handilsligt samband verður gjort til hersetingarvenjar, vanlig turistmedferð verður broytt til njósnig. Og, Guð hjálpi okkum, verður nú øll edrúrligheit tveitt fyrri borð í royndum at finna kavbátar — sum eru næstan sæddir, og sum heilt síkkurt (viss teir hava verið har) eru frá einum heilt ávisum landi.

Royndir at gera NATO-limaskapin og herstöðirnar lógligar

Men eisini á øðrum stigi verða royndir gjørdar at broyta stöðuna. Á Fólkingi verður settur fyrri-spurningur, sum í penum orðum tosar um at sýna respekt fyrri Løgtingsins moralska rætti at hava eina meining, men sum í næsta andadrátti avdúkar, at endamálið er at gera NATO-limaskapin og hernaðarstöðirnar lógligar.

Samstundis fer NATO undir ein sjarmuoffensiv og letur hurðina uppá glopp fyrri Løgtinginum. Og, jú, sanniliga, ein riðil av tingmonnum fara sum jarmandi seyðafylgi niðan at lata seg halda fyrri gjøldur. Ímeðan sita mr. NATO og boðfretar hans í Føroyum og gniggja sær í lógvarnar.

Og alla tíðina skolar haturpropagandan inn yvir okkum. Um hopp-høvd og idiotar, landsvíkjarar og 5.-kolonnu-fólk.

Alt vent á høvdið

Soleiðis verður alt vent á høvdið. Svart verður gjort til hvítt. Tey, sum krevja at lógligu samtyktir Løgtingsins verða settar í verk, verða skýrd landsvíkjarar av teimum, sum vilja hava ólógligu hersetingina at halda fram.

Krigshugsanin er ógvuliga »malsporað« — fyrri at siga tað burt út. Hjá krigshugsarunum verður heimurin gjørdur upp sum ein fótóltsdystur: Eru vit ikki limir í NATO, so kemur Warshawasamgongan.

Tryggjaður neutralitetur

Hesum svara friðarfólkini, at tað eru Løgtingssamtyktirnar, ið skulu setast í

verk. T.v.s. at Føroyar skulu haldast uttan fyrri allar hernaðarsamgongur. Altså: neutralitetur — tryggjaður av øllum samgongum og veldum. Brot á slíkan neutralitet verði verði at fata sum álöp á restina av heiminum.

Partur av álópsstrategi

Tann »verjan«, NATO bjóðar okkum í dag, byggir á, at vit eru partur av eini álópsstrategi — og harvið eru vit eisini álópsmál.

Besta verjan, vit kunnu fáa, er ikki at vera partur av nakrari hótan.

Tí mugu vit strongja á, fyrri at bera so í bandi, at ongin skal kunna gera NorðuratlantsHAVIÐ til stríðsvøll. At NorðuratlantsHAVIÐ verður óheft og atomvápnafrið.

Mugu strongja á

Ein partur av hesum stríði, er stríð okkara fyrri at fáa Løgtingssamtyktirnar settar í verk.

Hetta stríð verður ikki lætt. Útlendsku stats- og hervaldini fara saman við vinum teirra í Føroyum at seta seg upp ímóti. Men vit stríða sama stríð, sum milliónir og aftur milliónir av fólkuum um allan heim — og vit fara at sigra.

Friðarviljin ikki køvður

Vit skulu vísa NATO, dansku stjórnini og næstráfólku NATO's í Føroyum, at friðarviljin ikki er køvður og ikki kann køvast í Føroyum. Vit skulu vísa stóra úlvinum, at friðarýrslan ikki kann bláast ella kveistrast út úr Føroyum.

Tvørturímóti: Tað sum skal út eru álópsmálini, tað er krigstankagongdin, tað er ótryggleikin. Hervaldið skal út.